

LGBT komiteen
Soren@laursen.com

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2021 - 4279

Kære Søren Laursen

Doknr.
434894

Tak for din henvendelse af 17. maj 2021, hvor du beskriver de udfordringer, som LGBT komiteen ser ved registrering af tiltænkte forældre i forbindelse med surrogataftaler.

Dato
21-06-2021

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at jeg har stor medfølelse for de par, der brændende ønsker sig et barn, men som ikke kan få deres ønske opfyldt ad naturens vej.

Det er derfor samfundet hjælper ufrivilligt barnløse med at få et barn gennem fertilitetsbehandling. Det er også muligt at hjælpe udsatte børn gennem både national og international adoption og på den måde skabe en familie sammen med og for barnet.

Men i Danmark anerkender vi ikke muligheden for at blive forælder gennem en surrogataftale, og det ønsker jeg ikke at lave om på. Det skyldes navnlig, at der knytter sig en lang række alvorlige etiske dilemmaer til surrogataftaler, især risiko for at børn bliver en handelsvare og risiko for udnyttelse af sårbare kvinder. Det gælder særligt, når vi taler om kommercielle surrogataftaler, men det kan også gælde ved altruistiske surrogataftaler.

Lovgivningsmæssigt er ikke-ankendelsen af surrogataftaler forankret i § 30 i børneloven, der fastslår, at det altid er den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion (kunstig befrugtning), der anses for mor til barnet. Bestemmelsen finder også anvendelse på børn, der fødes i udlandet, når børnene indrejser i Danmark eller de i øvrigt er undergivet dansk ret. I relation til surrogataftaler indebærer bestemmelsen, at surrogatmoren efter dansk ret anses for mor til barnet, også selvom hun efter lovgivningen i det land, hvor barnet fødes, ikke anses som mor til barnet.

Som du sikkert ved, har Højesteret for nylig udtalt sig om stedbarnsadoption af et barn, der var blevet til ved en kommerciel surrogataftale. I dommen fastslog Højesteret, at det er i overensstemmelse med det absolutte adoptionsforbud i § 15 i adoptionsloven og artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen om barnets ret til privatliv at afslå stedbarnsadoption, når barnet er blevet til gennem en kommerciel surrogataftale. Højesteret henviste i den forbindelse navnlig til hensynet til generelt at beskytte børn mod at blive gjort til genstand for handel og til at modvirke udnyttelse af sårbare kvinder.

Højesteret tilføjede dog, at stedbarnsadoption uanset det absolutte forbud mod adoption, når der er betalt vederlag, vil skulle gennemføres, såfremt barnets retsstilling vil blive væsentligt påvirket, hvis det ikke tillades den tiltænkte forælder at stedbarnsadoptere barnet. Det fandt Højesteret imidlertid ikke var tilfældet i den konkrete sag. Højesteret tilkendegav samtidigt, at der er behov for at genoverveje det absolutte forbud mod adoption, når der er ydet vederlag, således at der altid skal foretages en konkret vurdering af barnets bedste.

Jeg har derfor taget initiativ til at tilpasse lovgivningen i overensstemmelse med Højesterets dom. Jeg vil tilstræbe, at tilpasningen sker med respekt for den nødvendige balance mellem på den ene side at sikre barnets bedste, og på den anden side at opretholde en retstilstand, der beskytter børn mod at blive genstand for handel. På den måde undgås det, at Danmark reelt anerkender kommercielle surrogataftaler.

Højesterets dom bygger naturligvis på en nøje gennemgang af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis i sager om surrogatmoderskab, navnlig domstolens rådgivende udtalelse af 10. april 2019. I den udtalelse, der vedrørte en altruistisk surrogataftale, anviste domstolen stedbarnsadoption som én måde til etablering af et retligt forældreskab mellem surrogatbarnet og den tiltænkte forælder. Domstolen pålægger således ikke staterne at anerkende forældreskab, der følger af en surrogataftale.

Da stedbarnsadoption er en mulighed i dansk ret, lever retstilstanden i Danmark op til Danmarks internationale forpligtelser.

Jeg er opmærksom på, at EU-Kommissionen har taget initiativ til at sikre gensidig anerkendelse af forældreskab i EU. Det er et initiativ, der er i de helt indledende stadier, men indtil videre har Kommissionen tilkendegivet, at hvis der skal tages lovgivningsmæssige initiativer, vil hjemlen hertil ligge i Traktatens artikel 81, stk. 3, der drejer sig om familieret med grænseoverskridende virkninger. Dette vil betyde, at vedtagelse af lovgivning vil kræve enstemmighed, og at eventuel lovgivning på grund af retsforbeholdet ikke vil gælde for Danmark.

Jeg takker LGBT komiteen, fordi den tog sig tid til at skrive til mig.

Med venlig hilsen
Astrid Krag